

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLÓGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП*

*“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”*

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 27.03.19)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. “Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і національної практики”, 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Гордієнко М. Г. Політична освіта як чинник національно-демократичних перетворень	312
Гьорло В. О., Мірошниченко В. В. Удосконалення екологічної підготовки фахівців економічних спеціальностей у недержавних навчальних закладах України	315
Близнюк А. С. Застосування в освітніх програмах маркетингових інструментів рекреаційної сфери	318
Парандій В. О. Формування патріотизму в процесі вивчення Історії України у закладі вищої освіти	319
Колпаков В. М. Человек в системе модернизации	321
Дорошенко Л. С., Грабовська М. Д. Використання інформаційних технологій у документальному забезпеченні навчального закладу	324
Кабанцева А. В. Європейські виклики інноваційної освіти в Україні	326
Ткачук А. І., Мкртчян Р. С. Українська історична освіта в контексті євроінтеграційних процесів	330
Ксенжук Н. І. Мережеве навчання та компетентнісний підхід в національній системі вищої освіти	333
Чорна К. П. Особливості державного управління на українських теренах після жовтневого перевороту та напередодні завершення Першої світової війни	335
Коцюк В. Д., Коцюк Н. В. Особливості використання рекреаційного потенціалу урбанізованих територій	338
Юсеф Н. Перспективы развития экономического сотрудничества между Украиной и арабскими странами	341
Федоров О. В. Недержавна вища школа країн центральної і східної Європи як соціокультурне новоутворення	344
Ахеян А. М., Шульжик Ю. О. Проблеми розвитку недержавних вищих навчальних закладів в Україні	347
Пугач В. Г. Вища освіта в контексті викликів “плинної сучасності”: З. Бауман про кризу сучасного університету	352
Погорєлова І. С. Інноваційні технології у підготовці висококваліфікованих фахівців: проектне навчання	354

НЕДЕРЖАВНА ВИЩА ШКОЛА КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ І СХІДНОЇ ЄВРОПИ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ НОВОУТВОРЕННЯ

Важливою складовою сучасної національної системи освіти в країнах Центральної і Східної Європи є недержавна вища школа (НВШ), виникнення якої обумовлено кількома чинниками: зміною політичної та соціально-економічної ситуації в країнах Центральної і Східної Європи; духовною, економічною і політичною свободою як передумовою ринкових відносин і конкуренції, відродження традицій громадської і недержавної ініціативи в освіті. Чинниками соціальної обумовленості появи і розвитку недержавних ВНЗ є наступні: скасування колишньої практики державного розподілу молодих фахівців і орієнтація на потреби регіональних ринків праці; потреби ринку праці в гостродефіцитних для економіки регіону фахівцях; наявність попиту на фахівців, яких готує недержавний заклад, засобів для функціонування навчального закладу, включно з матеріально-технічним, організаційним і кадровим забезпеченням навчального процесу; забезпечення переваг у конкуренції з державними навчальними закладами; створення кращих умов побуту і навчання в порівнянні з конкурентами; гнучке використання матеріальних стимулів для викладацького персоналу з метою залучення до недержавних ВНЗ кращих фахівців з підготовки кадрів.

1. Поява, становлення, особливості функціонування сучасної недержавної вищої школи країн Центральної і Східної Європи обумовлені соціально-економічними, політико-правовими, психолого-педагогічними, етноментальними чинниками перехідного періоду розвитку центрально- і східноєвропейських суспільств.

Недержавна вища школа — організація саморегульована (здатна самостійно й оперативно реагувати на зовнішні чинники), самофінансована (здатна задовольнити свої витрати доходами від реалізації освітніх послуг), підприємницька (діє на свій страх і ризик, виключно під свою відповідальність, піклуючись про результат — якість освітнього процесу і фінансові доходи). Ключовою позицією функціонування недержавної вищої школи є її здатність відповідати вимогам часу.

2. Недержавна вища школа є цілісною структурою, сукупністю взаємообумовлених складових і виступає щодо системи вищої освіти як вид вищої освіти; основними елементами НВШ визначені: мережа закладів освіти і науково-методичних установ, нормативно-правова база недержавної освіти, органи управління; мета, зміст, принципи, методи і засоби; діагностика досягнення мети; навчальна, наукова і позанавчальна діяльність студентів; моніторинг якості підготовки фахівців.

Головною метою НВШ визначені: забезпечення ефективної підготовки фахівців; зміцнення морально-психологічного потенціалу суспільства; вдосконалення нормативно-правової бази НВШ; підвищення якості управління освітою; оптимізація мережі навчальних закладів і науково-методичних установ; формування позитивного суспільного ставлення до недержавних ВНЗ. НВШ функціонує відповідно до властивих їй принципів і закономірностей, призначена для підготовки фахівців і ство-

рення матеріальних, інтелектуальних і духовних цінностей. Основними функціями НВШ є цілепокладальна, освітня, наукова, навчально-методична, управлінська, контрольна і коригуюча.

3. Потенціал НВШ (її інтелектуальні, матеріальні, інформаційні, соціально-культурні ресурси), сприяє модернізації і реформуванню національної системи вищої освіти, інтенсифікації наукових досліджень, впровадженню новітніх наукових і технологічних досягнень у практику підготовки фахівців, забезпеченню гармонійного розвитку особи фахівця і його творчої самореалізації, інноваційної освітньої діяльності, поглибленню співпраці і кооперації ВНЗ і наукових установ; переходу до випереджаючого розвитку педагогічної і психологічної наук, інтеграції недержавної освіти країн Центральної і Східної Європи в загальноєвропейський і світовий освітній простір.

4. Концептуальну основу соціально-педагогічного забезпечення розвитку недержавної вищої школи складають: 1) провідна ідея (місія ВНЗ); 2) сукупність загальних методологічних підходів і пов'язаних з ними педагогічних принципів (академічна і управлінська автономність, інноваційний характер освіти, формування підприємницької культури як невід'ємної складової корпоративної культури недержавного ВНЗ, органічність взаємодії з регіональним середовищем, комплексність інфраструктури ВНЗ); 3) характеристика соціально-педагогічних, соціально-економічних умов, нормативно-правового поля діяльності недержавного ВНЗ, що безпосередньо впливає на формування його потенціалу (інтелектуальних, матеріальних, інформаційних, соціально-культурних ресурсів) і обумовлюють активність, спрямовану на підготовку кадрів, апробацію знань і технологій, формування власного сегменту ринку освітніх послуг, інтеграцію в міжнародний освітній простір; 4) об'єктивний аналіз результатів діяльності ВНЗ, що забезпечує зворотний зв'язок і коригування теоретичних положень і навчально-методичного інструментарію.

Модель недержавного “підприємницького” вищого навчального закладу відповідає сукупності характеристик інноваційної економіки: гнучкість і нелінійність організаційних форм виробництва і соціальної сфери; опора на талант, креативність і підприємливість людини як найважливіші ресурси економічного і соціального розвитку; зміна основ соціального позиціонування — від матеріального капіталу і одноразово освоєної професії до соціального капіталу і здібності до адаптації. Модель недержавного “підприємницького” ВНЗ як відкритої соціально-педагогічної системи будується на принципах адаптивності, випередження (інноваційності), фундаментальності, регіоналізації.

5. Практична реалізація теоретичної моделі недержавного “підприємницького” ВНЗ в освітньому процесі здійснюється за допомогою розробки дидактичної моделі, яка будується на основі принципів гуманізму, цілісності, інтеграції, домінантності і включає науково-методичне забезпечення викладачів і навчально-методичне забезпечення студентів.

Недержавні навчальні заклади зробили вагомий внесок у подолання соціальної й економічної кризи в країні: створили тисячі нових робочих місць; підготували фахівців за гостродефіцитними напрямками (насамперед гуманітарного профілю), сприяли національній самоідентифікації, розвитку національної культури, оволодінню цінностями світової культури, поглибили міжнародну співпрацю в науковій, освітній, культурній сферах. В той же час аналіз практики функціонування ПВШ свідчить про наявність істотних перешкод на шляху подальшого її розвитку, серед яких:

- дефіцит науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, менеджерів, здатних генерувати і сприймати необхідні інновації, обумовлений низьким престижем

(створюваним часто штучно) викладача недержавного ВНЗ, обмеженою мобільністю, критичним становищем системи підвищення кваліфікації;

- ускладнення в розвитку матеріальної навчально-наукової бази більшості ВНЗ, несформованість взаємодії з роботодавцями в спільному забезпеченні умов якісної виробничої практики;
- функціонування недержавного сектора системи вищої освіти в умовах системи безперервної освіти, що не сформувалася, наявність бар'єрів між її рівнями і ступенями;
- відставання на технологічному рівні, обмежене використання активних методів навчання, недостатня гнучкість освітніх програм, їх слабкий зв'язок з потребами ринку праці;
- неефективні інституційна структура і методи внутрішньовузівського управління, слабкий зв'язок з органами місцевого самоврядування, регіональними бізнес-структурами, недосконалість і нестабільність умов функціонування ВНЗ;
- відсутність чіткої стратегії і тактики розвитку сектора недержавної вищої освіти, стабільної політики міністерств освіти, недостатнє врахування сигналів і реакцій ринку, спрямованих на підвищення якості навчання;
- невисокий рівень вузівських наукових досліджень, нерозвиненість власної інноваційної інфраструктури і, як наслідок, зниження наукового рівня навчального процесу, кваліфікації викладачів, підготовки студентів до наукової й інноваційної діяльності.